

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АКАДЕМІЧНУ
ДОБРОЧЕСНІТЬ ТА ЕТИКУ
АКАДЕМІЧНИХ
ВЗАЄМОВІДНОСИН У
ДЕРЖАВНОМУ НАУКОВО-
ДОСЛІДНОМУ ІНСТИТУТІ
ВИПРОБУВАНЬ І
СЕРТИФІКАЦІЇ
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ
ТЕХНІКИ**

ЛЮТИЙ 2023
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки

від 06.02.2023 № 2ад

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Державному науково-дослідному інституті випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки

© Під редакцією А.В. Тристана

Розробник: В.В. Ларін

© Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки, 2023

Черкаси 2023

1. Загальні положення

1.1 Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Державному науково-дослідному інституті випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки (далі – Інститут) визначає основні засади академічної доброчесності в науковій (науково-технічній) діяльності Інституту як невід’ємної складової системи забезпечення якості випробувальної, наукової (науково-технічної) діяльності.

1.2 Положення застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішній нормативній базі Інституту. У тому числі як в Положенні, так і безпосередній діяльності враховуються вимоги таких документів (зі змінами та доповненнями): Конституція України, Закони України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”, “Про наукову і науково-технічну експертизу”, інших нормативно-правових актів України, що стосуються наукової і науково-технічної діяльності, “Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності в системі Міністерства оборони України”, що затверджене наказом Міністра оборони України від 27.07.2016 № 385 (зі змінами), Тимчасове Положення про Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки, що затверджено наказом Заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 17.11.2022 р., накази та розпорядження начальника Генерального штабу Збройних Сил України та начальника Центрального воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України.

1.3 Зміст основних визначень, використаних у Положенні, відображений в Кодексі академічної доброчесності Інституту.

1.4 Положення є складовою загальної нормативної бази Інституту, розміщується в електронному реєстрі основної чинної нормативної бази системи управління якістю діяльності Інституту, що є складовою розділу “Загальна інформація” офіційного сайту Інституту.

2. Система сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин у Інституті має наступні логічно взаємопов’язані між собою складові:

нормативну базу, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в наукову та науково-технічну діяльність, заходи з забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності.

2.1 До основних елементів нормативної бази відносяться:

– Кодекс академічної доброчесності Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки;

– Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Державному науково-дослідному інституті випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки;

– інші нормативні документи, щодо здійснення відповідних видів наукової (науково-технічної) діяльності в Інституті, в яких у тому числі відображаються питання академічної доброчесності;

– уповноважені комісії, які забезпечують популяризацію принципів академічної доброчесності, їх впровадження в наукову і науково-технічну діяльність Інституту, а також виконують наглядову та контролюючу функцію. Засідання комісій вважається правомірним у разі, якщо участь у їх роботі приймає не менше двох третин членів. Рішення комісій вважаються прийнятими, якщо вони підтримані простою більшістю голосів її членів відкритим голосуванням.

2.2 Інформаційна база, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників наукової і науково-технічної діяльності Інституту у питаннях академічної доброчесності і основними складовими якої є:

– інформаційні та методичні матеріали, присвячені інформаційній грамотності та попередженню плагіату, які створені спільно з представниками компаній - розробників програм перевірки робіт на унікальність;

– матеріали, присвячені популяризації принципів академічної доброчесності серед осіб, що здійснюють наукову і науково-технічну діяльність (банери, інфографіка, роздаткові матеріали тощо);

2.3 Інструменти впровадження принципів дотримання академічної доброчесності у наукову і науково-технічну діяльність Інституту, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності, у тому числі:

– інформаційно-консультативне супроводження наукової і науково-технічної діяльності через створення відповідних ресурсів на сайті Інституту, друк буклетів та постерів, розробка та поширення відео-роликів та інша діяльність з промоції принципів академічної доброчесності;

– масові відкриті онлайн-курси “Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії”, “Основи інформаційної грамотності та роботи з даними”;

Інструменти контролю додержання принципів дотримання академічної доброчесності у наукову і науково-технічну діяльність Інституту, які передбачають:

– здійснення анкетування учасників наукового та науково-технічного процесів на предмет порушень академічної доброчесності;

– обов'язкову перевірку наукових, програмних, методичних, кваліфікаційних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази.

3. Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноінститутському та локальному рівнях:

3.1 Управління процесом дотримання принципів академічної доброчесності при реалізації всіх напрямів наукової та науково-технічної діяльності здійснює заступник начальника Інституту з наукової роботи. Контроль за дотриманням принципів академічної доброчесності, реалізацію заходів щодо запобігання

проявам академічної не доброчесності при здійсненні окремих напрямів наукової діяльності проводиться в частині:

- виконання науково-дослідних робіт (далі – НДР), що фінансуються за рахунок державного бюджету та/або договірних НДР – науковими керівниками НДР;

- діяльності наукових видань Інституту – головними редакторами наукових журналів;

- проведення заходів наукового, науково-методичного і іншого спрямування (конференції, семінари тощо) – головами оргкомітетів заходів;

- захисту прав інтелектуальної власності – відповідальним за винахідницьку та раціоналізаторську роботу в інституті.

3.2 Інформаційно-технологічна діяльність щодо популяризації принципів академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних здійснюється бібліотекою Інституту.

4. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності:

4.1 Відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності під час здійснення наукової та науково-технічної діяльності покладається на виконавців робіт Інституту.

4.2 Виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час здійснення наукової діяльності здійснюється передусім науковими керівниками робіт; факти порушення академічної доброчесності співробітниками Інституту виявляються передусім їх безпосередніми начальниками (керівниками), у тому числі керівництвом структурних підрозділів, спеціалізованої вченої ради, оргкомітету конференції, редакції наукового видання.

4.3 Рішення щодо академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності може прийматись особами, зазначеними у пункті 3.

4.4 Повноваження відповідальних осіб, комісій з академічної доброчесності та/або Комісії з етики та управлінням конфліктами Інституту.

4.4.1 Заступник начальника інституту з наукової роботи, заступник начальника інституту з випробувань, можуть призначати такі види академічної відповідальності співробітникам Інституту, які порушили академічну доброчесність:

- проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник;
- проведення додаткової перевірки на наявність ознак академічного плагіату всіх робіт, автором яких є порушник;

- відкликання з розгляду (друку) робіт, автором яких є порушник і підготовка яких була здійснена з порушенням академічної доброчесності.

4.4.2 Комісія з етики та управлінням конфліктами Інституту може:

- обмежити участь порушника в наукових дослідженнях, виключення з окремих наукових проектів;

- рекомендувати до розгляду, науково-технічною радою Інституту або іншими органами та посадовими особами (відповідно до розподілу повноважень) призначення для порушника таких видів академічної відповідальності:

- виключення із науково-технічної ради, дорадчих і робочих органів Інституту або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;
- письмове попередження;
- відмова в присвоєнні звання, кваліфікаційної категорії;
- звільнення;
- рекомендувати до розгляду науково-технічною радою Інституту (з подальшим клопотанням перед Міністерством освіти і науки України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, іншими відомствами на національному та міжнародному рівнях) питання щодо призначення для співробітників Інституту таких видів академічної відповідальності:
 - позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
 - відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
 - позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання.

4.5 За кожне порушення академічної доброчесності співробітники Інституту можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності залежно від рішення вказаних вище комісій.

4.6 Комісії можуть також розглядати питання щодо вчинення дій, які містять ознаки порушення академічної доброчесності, з наданням рекомендацій щодо притягнення до інших видів відповідальності, передбачених чинним законодавством України.

4.7 Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини у порушенні академічної доброчесності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;
- факту співпраці з комісією або відмова від співпраці під час розгляду справи про порушення;
- факту першого порушення або систематичності вчинення порушень, їх сукупності;
- ступеню впливу порушення на репутацію Інституту, наукової школи тощо;
- інших обставин вчинення порушення.

4.8 У разі, якщо керівник наукової роботи, заступник начальника Інституту, керівник структурного підрозділу Інституту, який не уповноважений приймати рішення про призначення окремих видів академічної відповідальності, виявляє факт порушення академічної доброчесності, він подає на ім'я начальника Інституту клопотання про створення комісії з академічної доброчесності для розгляду порушення або про розгляд порушення Комісією з етики та управління конфліктами Інституту (відповідно до повноважень комісій щодо призначення видів академічної відповідальності). У клопотанні вказується обґрунтована інформація по суті порушення та пропозиція щодо виду академічної відповідальності для порушника. Не допускається подання клопотання без обґрунтованої інформації по суті порушення, з неправдивою (наклепницькою) інформацією про факт порушення, яка базується на неперевіраних фактах (носить характер припущення), анонімного клопотання. Клопотання може бути також

подано від імені наукового співробітника, якщо він став свідком порушення академічної доброчесності або готовий надати обґрунтовану інформацію щодо скоєння порушення академічної доброчесності з боку іншого співробітника Інституту.

4.9 Процедура розгляду факту порушення академічної доброчесності комісією з академічної доброчесності або Комісією з етики та управління конфліктами складається з таких етапів:

- інформування особи про підозру у скоєнні порушення академічної доброчесності;

- проведення службового розслідування та підготовку наказу по результатам службового розслідування з висновками та визначенням виду академічної відповідальності.

4.10 Розгляд факту порушення академічної доброчесності проводиться конфіденційно з інформуванням про хід розгляду справи лише членів комісій, керівника структурного підрозділу та особи, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності. При цьому особа, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності, має право:

- ознайомитись із матеріалами, що розглядаються комісією, наказом про результати службового розслідування та іншою інформацією, яка відноситься до розгляду факту порушення;

- за власною ініціативою чи запитом комісії надавати письмові пояснення по суті справи, відмовитись від пояснень у разі запиту на їх надання від комісії;

- бути присутньою на засіданні комісії на етапі розгляду питання про притягнення її до академічної відповідальності.

4.11 Комісія з академічної доброчесності або Комісія з етики та управління конфліктами розглядає порушення і виносить своє рішення на підставі обґрунтованої інформації по суті порушення, результатами службового розслідування тощо.

4.12 У разі незгоди з рішенням особи, яка призначає конкретний вид академічної відповідальності, або відповідної комісії щодо притягнення до академічної відповідальності, особа, що звинувачена у порушенні, має право на апеляцію. Апеляція подається особисто порушником на ім'я начальника Інституту у десятиденний термін після оголошення рішення комісії. У разі надходження апеляції, ініціатором якої є співробітник Інституту, розгляд апеляції здійснюється апеляційною комісією, створеною за наказом начальника Інституту. У разі надходження апеляції за заявами сторонніх осіб розгляд апеляції здійснюється за наказом начальника Інституту Комісією з етики та управління конфліктами.

4.13 Апеляція розглядається відповідною комісією у тижневий термін з наступного дня після виходу наказу начальника Інституту про розгляд апеляції, якщо інший термін не зазначено в наказі. Висновки комісії оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд начальнику Інституту (або уповноваженій ним особі), який приймає остаточне рішення щодо результатів розгляду порушення (призначення виду академічної відповідальності, рекомендація щодо розгляду питання про призначення виду академічної відповідальності науково-технічною радою, тощо).

5. Порядок перевірки дисертаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату

5.1 Перевірці на наявність ознак академічного плагіату обов'язково підлягають:

– науково-методичні роботи (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки), монографії, а також електронні твори (колекції матеріалів, дистанційні курси, масові відкриті онлайн курси тощо), які на етапі рецензування перевіряються відповідальними (за приналежністю роботи, яка перевіряється), що призначаються у встановленому порядку;

– наукові роботи (рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, далі – конференцій), які на етапі подання роботи в редакційну колегію журналу, в оргкомітет конференції, до розгляду спеціалізованою вченою радою (залежно від типу роботи) перевіряються відповідальним секретарем наукового журналу (відповідальним секретарем конференції, секретарем спеціалізованої вченої ради) або іншими особами, що призначаються розпорядженням головного редактора наукового журналу (голови організаційного комітету конференції, голови науково-технічної ради, відповідно до типу роботи);

– заключні звіти за результатами виконання НДР, які перед поданням на затвердження перевіряються науковим керівником НДР або іншими особами, що можуть призначатися розпорядженням заступника начальника Інституту з наукової роботи;

– звіти за результатами випробувань.

Перевірка всіх видів робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передує всім іншим процедурам розгляду.

5.2 Перевірка всіх видів робіт (крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом) проводиться за допомогою програмно-технічних засобів (далі – програми), які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки (далі – звіт) зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та (або) ілюстративних запозичень.

5.3 Програми можуть знаходитись у відкритому доступі або надаватись Інституту компаніями-розробниками на платній чи безоплатній основі.

5.4 Алгоритм перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату визначається окремим наказом начальника Інституту.

5.5 У разі, якщо за результатами відповідного аналізу звіту перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то робота (залежно від її типу) допускається до рецензування або розгляду, рекомендується до друку, вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування.

5.6 Доцільність більш детального аналізу роботи визначає особа, відповідальна за перевірку. За необхідності для детального аналізу робіт можуть залучатись експерти з числа висококваліфікованих спеціалістів, що працюють в

Інституті. За необхідності до складу комісії залучаються представники інших науково-дослідних управлінь (відділів):

для наукових робіт:

– з числа членів редакційної колегії розпорядженням головного редактора наукового видання, з числа членів організаційного комітету розпорядженням голови організаційного комітету конференції, з числа членів спеціалізованої вченої ради розпорядженням голови спеціалізованої вченої ради та з числа висококваліфікованих спеціалістів, що працюють у науковому підрозділі;

для виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного бюджету та договірних робіт:

– з числа провідних вчених Інституту із відповідної галузі знань або наукового напрямку.

5.7 Якщо в результаті детальної перевірки роботи встановлено наявність незначних технічних помилок, що виявлені в оглядовій частині роботи, яка не описує безпосереднє авторське дослідження, виявлені текстові, ілюстративні запозичення та парафрази без належного посилання на першоджерело, така робота повертається автору на доопрацювання з можливістю надання на повторну перевірку. Причини повернення роботи зазначаються у протоколі перевірки. Після виправлення всіх зауважень відповідальний за перевірку (за необхідністю – із залученням експерта) проводить повторний детальний аналіз роботи та, у разі позитивного рішення (залежно від типу роботи), вона допускається до рецензії або розгляду, рекомендується до друку.

5.8 Якщо в результаті детальної перевірки роботи відповідальним за перевірку (за необхідністю – із залученням експерта) встановлено факт наявності навмисних текстових та ілюстративних спотворень, спроб укриття запозичень, наявності у роботах ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами або інші прояви академічного плагіату, то вона (залежно від типу роботи) не допускається до рецензування або розгляду, не рекомендується до друку, вважається такою, що не пройшла внутрішнє рецензування. В такому випадку автор (автори) роботи притягаються до академічної відповідальності. Причини недопущення роботи до захисту рецензування або розгляду (відсутність рекомендації до друку), а також вид академічної відповідальності зазначаються у протоколі перевірки. Залежно від запропонованого виду академічної відповідальності рішення приймається уповноваженою особою або комісією у відповідності до пункту 4.3 Положення. У разі виявлення зазначених вище фактів при перевірці заключних звітів за результатами виконання НДР, вони рекомендуються для обов'язкового доопрацювання авторським колективом (без виділення додаткового фінансування).

5.9 У разі надходження апеляції за заявами сторонніх осіб або незгоди автора (авторів) роботи з результатами перевірки процедура подання та розгляду апеляції визначається у розділі 4 Положення.

6. Заходи з попередження порушень академічної доброчесності в науковій, науково-технічній діяльності

Попередження порушень принципів академічної доброчесності та етики

академічних взаємовідносин в академічному середовищі Інституту здійснює науково-організаційний відділ Інституту проведенням комплексу профілактичних заходів, основні з яких полягають в:

- інформуванні корпоративної культури Інституту, Кодексу (Кодексів) академічної доброчесності, виконання цього Положення та інших загальнодержавних і внутрішніх нормативних документів, правил академічної етики;
- підписанні співробітниками Інституту Декларації про дотримання принципів академічної доброчесності;
- організації заходів з популяризації основ інформаційної культури;
- розповсюдженні методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань які використані у письмових роботах;
- щорічному проведенні заходів з питань впровадження академічної доброчесності в наукову (науково-технічну) діяльність Інституту для співробітників Інституту;
- проведенні семінарів з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату для наукових працівників;
- створенні інформаційних та методичних матеріалів, присвячених інформаційній грамотності та попередженню плагіату;
- створенні та розміщенні в Інституті матеріалів, присвячених популяризації принципів академічної доброчесності серед осіб (банери, інфографіка, відео ролики, роздаткові матеріали тощо).

7. Прикінцеві положення

7.1 Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження наказом начальника Інституту.

7.2 Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом начальника Інституту. У такому ж порядку Положення скасовується.

7.3 Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Інституту відповідно до їх функціональних обов'язків.

Заступник начальника Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки з наукової роботи
полковник

А.ТРИСТАН

